

БО АРЫНДА:

- Аныяк коммунистер — тараа шөлүндө.
- Школачыларнын чакырылышы алыштыгы эгелээр.
- Маадырлык кызыл партизаннар дугайында.

Авам сугта удуу чыкпай, бир-ле чыкты дааштаа отту чаптап келдим. Эртегины беш шак аба дүжүн, чакы хушуну башкы хажымы соңга чактарыга дөп келген. «Мындыг эрте чүү боор?» деп бодааш, чолдак төвүм эгин кырынга саз чоруй-ла, дашкаар түпү көп, харагадым: пресс сөөргөч «Безарте» трактор суурауу алаадыан орумвал чоктап олуур.

Трактор дүжүмга доктааш, мотору бокумгай бергенде, школачы чоруй эжим Юрий Кожага кабыланым эгини камчып койучу энтг акымдып, бакылай эгин келген, чакы хушунурубууаан, айтардыр:

- О, кажан келдин?
- Дүүн келээде болгай. А сен мындагы эрте кайып хан келдин?
- Мен база Маадыр-биле кады — даш, чакыды орган эжинге ол имваши, чутаагы уламчылады.— Дүүн, келээ-келээ дүрү шалта Баа-Хемде «Тилекеге» холхоотан үгеш, Элгесе-Аксынга бичи удуу алган, холдур хан келдиши. Орук-даа хорин-де-дир, 300 эжик километр. Чакы тарылта чокушулаан, техниканы

Совет көдээниң кижилери

Ово бээр ам чеди чыл өрөөн. Ю. Кожага ам дүжүмгалыг тараак. Спортчу дагыгыла оң кадыкшылыга, аныяк амдыралыгына улуу салдары болуу артыан. Алаа мыакшылыг ол ам-даа кабыл.

Ычнаара дыштаныр хун түвө. Өрөөнгө чакы-биле суур баарыда кылаан дошпа келдим. Хушунуңу ол ийн шак ашкан. Ковычыл оолдар, кыстар мыда кара шээр чыгылып келген, хоккей ойлаан турлар.

Эртең чаа-ла удурашкан, ырак-уак орунтан келген иштерим шевирин спортчу идиктерин саягы кеттишкен, кылаан дошта коныкыларды, чык-чык ужуку чоруй турлар. Шышап-ла, могоп-шылаан билбес эртер. Танды, Каа-Хем районогарга саяан, сипег маа леми болоткелди совохтоан чоруткан 12 кижине составтыг «шалакы бөлүккө» олар эртең чылдың күзүнүлөөн эгелен, кыштарды ажал-колхозтун баштайгы даргазы чоруй Александр Кудерек-ович Даржай, олашкан ажалышга ак сеткадыг, иштисини херөөгө идикейлиг колхозчу араатар чоруй Ю. К. Кожага, Е. К. Лосан ышкан хоочун коммунистерниң аныяк салгалы өлүп келген, кыштарды ажалыды ылырышкан. Хой-интиг дагыгы күсөөдиринде чакан дивес, топууку чоргаарлашыр, ылапчы кижилери ашаран. Аныяк коммунист Лосан Маадыр-оол, партия кезикүүчүгө кандидат Юрий Кожага, мыда партия эге организацианың секретари Ак-Лама Көкөлдөй ышкан аныяк кадрларын маапа чоргаарал-биле адап болуур.

Тараакы деп буяныг ат ам агроном, механизатор деп өстөрүн хараа тудар дагы уткылыг апарганы мыккан, олар чоруйга эң чогула кижилер апарылган: Ак-Лама оң сабырын дүжүмгалыг агроному, Юрий биле Маадыр-оол олар чакы, чакып трак-

Хөгжүг, солун дыштаныңар, уруглар!

Час — чылдың магалыг чаагай үлөрүниң бирээзи. Бугу-ле булду өтпүп, чылгыг хун караанга бора-хөкөштер безин ам-ыраар.

Бө хунөөрде бистин уругларымыска база бөрү өрүшкүлүг болушунун — школачыларнын чакы дыштанылгызымын эгелезин. Өөрдиге чылынып үшү улуңу эрте берген. Эң шиттирлиг үе — дүртү улуңда мончуг эки өрөнип, чылды түңкүзөр мурнууда база катп дыштанып, чаа куш кирип алыры совет уругларга чаңыл болган.

Чакы дыштанылганы организастыг, чап эртериниң планнарын тус-тус школалар болгаш улус өөрдиге органнары, культу-

САЛГАЛ ДУГАЙЫНДА ЧУГАА

кончуг шеле тырткан, гаражче улаштарга, оң хоолайында куу ышчыган эртерини шак агарык тарап үе берди.

Юрий, Юра... Школага өрөөнү тургаш-ла, спортка дыга халдыкшылыг, районга болуулар хан, конык маргалдаарына киришкен, мыан-ла шаңалдыг черге киргилээр кияш. Школа дозуул, шериңге барган-да, алаа халдыкшылыг кошталган. Шериңге албан эртерин турган, самбога ова халдыкшылыг, кезикти бири чери дөп маргалдаата тилээш, чемпион болуу, шериң округунун маргалдаатына ишти чери эгелээ.

Алаа бежев чылдар үеинде тургустунган «Бүрүнгаар» төрөст, күзүн комбайнер, а кыжын чолдакылар болуп ажалдып, ажалыга мергендер.

Чүгө дөргө, олар утукт тараакылар-дыр. Амдыралдан боттуг чыкты. Юрийниң ажалы Юрий Кожага биле партияга 1935 чылдан бөр партияга кезикүүчү төрөөн шериңге баштай. МЧАЭ, оол соопда колхоз, а алдан чылдарды бөр совох тургустунуңу көргө, оң культура, экономика амдыралы хөгжүг, бакыгырынга идикейлиг киржиң келген бөдүн ишти араат ам пенсөөр. Ада-чүртүү Уруг дайымы эгелей бөргө, кымыл кошторган организастар ажалыга ол база кирип, бөдүңү

Ном—кижиниң өңнүү

Уругларны коммунист эзуга кижиндериниң эң чугула чөпсө ном бооп турар. «Библиотеканың үнөр дозу» — номга мыакшылар деп А. М. Горький чугулаан болгай. Номну сая-саа кижилер көчүп, өрөөни турар. Мун-мун чылдар мурунда бооп турган болушкунунары номдан билип ап, Маркстын, Энгельстын, Ленинин номнарын өрөөнип, номчуп турар болгай бис.

Бистин совет чогаалчыларымыс боттарынын номнарына маадырлык совет улустун ажал, амдыралып, хоорай, суурларга чакыргыларын, чүртүнүн эгариниңе байлаан, оон каас-чараш бойдуура бижип турар.

Чуковский аттыг уруглар библиотеказымын тургустунганымын бөр үр өнес үе эртерге, бугун чартык чыл бооп турар. Ыччала-даа бө үеини шитинде бистин библиотека 380 муң фондугу, 1720 номчүкчүларды апарган. Совет Социалисттик Республикаларга Энгельстын тургустунганымын бөр 50 чыл өнго бистин библиотеканың коллектив чаа-чаа чедикшинериң ужурадыр деп чүткүлдү ажаллап турар. 4—8 класстарына абиричентиялы «Мен чүртүм — Совет Эмгели», «Чүртүвүс келер үеке бар чор» деп ном делегелерин болгаш алаа допчулааларын кылган. Уруглар төрөөн чүртүн аил билип алыры-биле оон дугайында болгаш ажалыч чоннарныг төскү беш чылдың бири чыгында чедип алган чедиш-

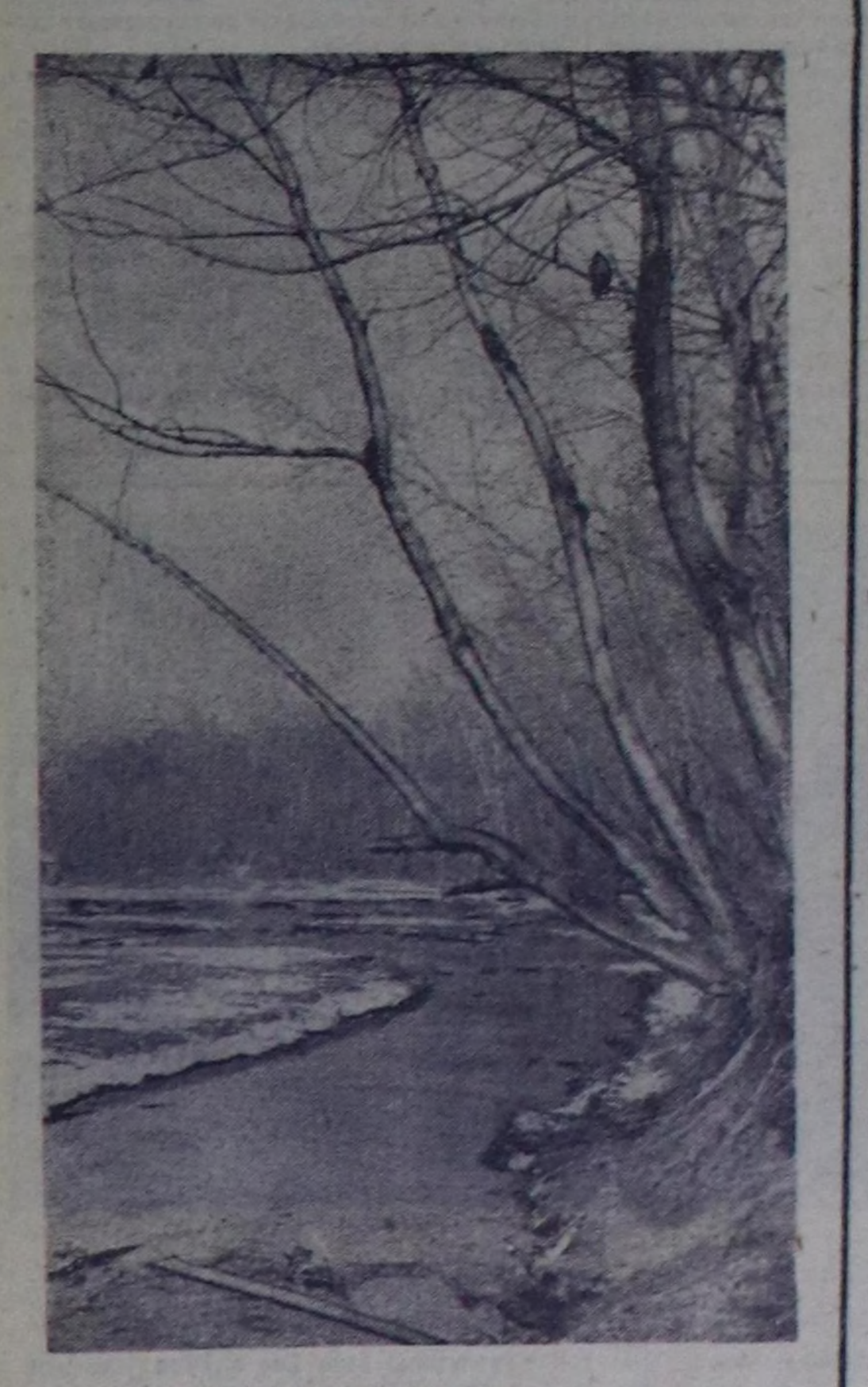
Шенекчи натуралистер

Тайдының школачы биологтарынын солун ажалы херектерий хой, өрөөниңдериниң бугуруте бригадалары болгаш школачы десичестовлар чылдың дүжүмгалыг ажалымын олар утукт кызылганы салым турар. Чыкка, Элгесе орманкы школачы бугуруте бригадалары бугуруте чыл дүжүмгалыг ажалымын, колхоз амдыралыг культураларымың агро-техникамын өрөөни, механизатор, малчын тускай мергендилерин чедип ап келген. Школачылар оңу чүгө инчөлдөргө өрөөни турар өнес, а холу-төлдөргө, мал фермаларыга барып ажалдан, билер-мергенлиги байлып ап дүрө.

Тоску «Б» класстың өрөөниңдериниң мыда совохтог топ суг-баран формалыгы график бугулар барып ажалдан билген, көргө чүртүүнү тускай делегелдерине билип ап турарлар. Школачы өске класстарынын бугуруте бригадалары база иччар ажалда келген.

Райондук ажал-агылдарымың ажал-инчирлер боттарынын бичин дуаландылары күзөлдө-биле хушун ап, эртер-биле, ажалы дүжүмгалыг чакы оларга өрүшкү-биле дагычыл берип келген. Баа-

Хүннээрктөөн час

А. МЕЛЬНИКОВТУҢ ФОТОЗЬЮДУ.

«КӨЖҮП ЧОРУУР ФРОНТ»

Совет чуртка хамааты дагышынын үеинде Сибирге болгаш Тывага актар-биле маадырам тулуру турган, П. Е. Шетинкиге болгаш А. Д. Кравченкога комадылаткан партизан армиямын дайымыч чорудууларын көргүскөн «Кожун чорур фронт» деп аттыг чаа уран-чечен кинону Свердловск киностудиясы тырттырган, чүртүн кинокрайымыс тараткан.

Ук кинонү баштайгы кинриңден кылдыр «Петр Шетинкинин оруу» деп документалдыг көргүзери таарымчалыг деп санаан, чүгө дөргө, кинода көргүскөн болушкунунары тоңу-биле холбаштыр билип алырынга ол утук дузалыг.

Ында чүгө хамааты дайымыч болушкунунары көргүскөн өнес, а база ол ышкан совет болган моогу улустуң найыралын койчу тодорай көргүскөн. «1919 чыл. Сибирин Кожага элесен алган. 32 суурун чурткакыларын оон эрге-чакырабыл хушун кирип, Совет Балжык республика болуп каттышкан.

Хамнын соолгу дүңгүрү

Саңуу чүк улустарымың материалдыг культуранымын эг чүдөдөрүнүң чүрт-шылчыл мушопи ажыткан. Ону СССР-ниң тургустунганымын бөр 50 чыл өнго эгараскааткан. Буруңу чылдарда Энгель болгаш Обь аралыга шогдан бөр чурттап келген салдууларын, хатарларын, дөшкелерин, кеттерин бөдик мергенчил-биле иштетип кылган хетери, аныяк-тыны эг-сөөккелдер, маалык, тура чачыл дүжүр дөшкел чоруй бажык болгаш мушка төрөккелдерин экспедиция чымы тымкан.

Экспонаттарың аралында эсендериниң соолу хам Иншын дүңгүрү бар. Иншын бөдүнүң чачымыкы хам бугурулдөп үр-ле адырылган чоруй. Соолуке кел-

телевидение

МАРТ 26-ДА
МОСКВАДАН
12.00—Дамчыдалың программа. 12.05—Соолгу медальдары. 12.15—Школачылардын ажалы турар. 12.45—«Кызыл Бүдүмгалык» 12.45—«Кызыл Шыла». Эртем-таймакылар программасы. Дамчыдалың өнчү Ю. Беличылдо чоруй. 13.15—Уругларга. Музалдык. 13.30—Кинону—уругларга. «Хар кадим» Уран-чечен фильм. 15.40—СССР-ниң профвоилдериниң XV съездиниң делегаты чугулаан тур. 15.45—Золотарың спортчу кулууну телематчы-чүртү. Дүжүмгалык «Уралды» — «Бараттар» 16.00—«Кино ала-чорутуңу кулу» 17.00—Копи-порт.

КЫЗЫЛДАН
17.30—«Шопаңгылаш» Уругларга программа. 17.45—Уругларга музалдык. 17.55—«Аныяк эсенчилер» Дамчыдалы 18.25—Симфониялыг

агаар

Бөгү республикага онда өскерлишин чок агаар болуур, барын утанышының хаттыг куку секундга 5—10 метр болуур. Агаарын температура дугайында дагыла районнар-

га 19—24 градус, өске черлерге 12—17 градус болуур. Хунду алагы районнарга 0 хире, өске черлерге 1—6 градус чылыр.

Кымылга шокор бултутуур.

Редакторнуң ораалчысы Б. Н. КАРАШПАЙ.

КИНО

МАРТ 26-ДА
«НАВЫРАЛ»: «Дерия чорук» 9.30, 11.30, 13.30, 15.30, 17.30, 19.30, 21.30 шактарда.
«КАА-ХЕМ»: Киночымын 10, «Кожун чорур фронт» 11.20, 13.10, 15, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.
«ВОСТОК»: «Хайгымга болган таарылга» 10, 11.45, «Парм чүртүүгө кижик» (1-ги, 2-ги кезектери) 13.20, 15.40, 20 шактарда.
«ПИОНЕР»: «Эрлик орамында» 9, 10.40, 15.40, «Дерия чорук» 12.20, 14, 17.20, 19, 20.50 шактарда.
«КОМПЛЕКТИНГ» ЭКСПЕДИЦИОННИҢ КУЛЬТУРА БАЖЫҢЫ: Сергей Лазов 15, «Трактористтер» 13, «Антранит» 15, 17 шактарда.
«ЭНЕРГЕТИК» КУЛЬТУРА БАЖЫҢЫ: «Бөрү чакымы» 12, 15, «Унук чок кижик болган мыакшымы» 17 шактарда.
МАРТ 27-ДЕ
«НАВЫРАЛ»: «Хем илди» 9, 10.40, 15.40, «Дерия чорук» 12.20, 14, 17.20, 19, 20.50 шактарда.
«КАА-ХЕМ»: «Унук эртин» 12, 15, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.
«ЭНЕРГЕТИК» КУЛЬТУРА БАЖЫҢЫ: «Содалың адамы» 12, 15.30, «Европа чүртүүгү дүштүү» 20.30 шактарда.